Ako správne písať Sudoku

V poslednej dobe prebehla v našich médiách vlna záujmu o logické matematické hádanky, spoločne označované názvom Sudoku.
Všeobecne je za krajinu pôvodu tejto hry považované Japonsko, to ale nie je celkom pravda. Hra vznikla v roku 1979 v Spojených štátoch amerických, a bola zverejnená vo forme matematickej hádanky pod názvom *Number Place*. Hádanku si všimla japonská hádankárska firma *Nikoli* a publikovala ju vo svojom časopise pod menom 数字は独身に限る (v Hepburnovom prepise *sūji wa dokushin ni kagiru*[1]). Tento názov bol neskôr skrátený na 数独. Hra získala skutočnú popularitu až potom, čo ju v Nikoli mierne zmodifikovali a zjednodušili do podoby v akej ju dnes poznáme aj u nás. Názov 数独 sa skladá z dvoch kandži znakov, v prepise do hiragany má podobu すうどく (su-u-do-ku), v Hepburnovom prepise *sūdoku*, a podľa Pravidiel slovenského pravopisu pre prepis japonského písma sa má jednoznačne písať *súdoku* – teda s dlhým *ú* v prvej slabike. Navyše ide o vlastné meno danej hry (a registrovanú obchodnú značku[2]), a tak správne písanie, ak máme na mysli „pôvodnú" japonskú hru je s veľkým začiatočným písmenom – *Súdoku*. Avšak v prípade hádaniek, tak ako sú publikované v našich časopisoch, nejde o pôvodnú hru, a *súdoku* v tomto prípade je zovšeobecnený názov pochádzajúci z vlastného mena, avšak už slúžiaci ako všeobecné podstatné meno označujúce istý typ matematického hlavolamu (podobne ako kedysi vlastné meno Penicilín zovšeobecnelo na penicilín). V tomto prípade píšeme správne *súdoku* s malým začiatočným písmenom, podobne ako iné hádanky a hry (šach, dáma, krížovka...).
Všeobecne používaný tvar s*udoku* (či už s malým alebo veľkým začiatočným písmenom) je nesprávny, lebo nevyjadruje pôvodnú formu slova. *Sudoku* môžeme použiť v jedinom prípade, a to keď hovoríme o *inej* obchodnej značke *Sudoku*, registrovanej viackrát v rôznorodých slovných spojeniach v Spojených štátoch amerických rôznymi podnikavcami snažiacimi sa získať nejaký prospech na nečakanej popularite tejto hádanky.

Literatúra

Pravidlá slovenského pravopisu. 3., upravené a doplnené vydanie. Bratislava: Veda 2000.

Garns Howard: Number Place. In: Dell Pencil Puzzles & Word Games, 1979, č. 16, s. 6.

http://ja.wikipedia.org/wiki/数独

Smith Davis: So you thought Sudoku came from the Land of the Rising Sun …. In: The Observer, 2005, May 15, 2005.

1 V prepise podľa Pravidiel slovenského pravopisu *súdži wa dokušin ni kagiru* – „čísla musia byť samé".

2 Ako kuriozitu uvedieme, že vzhľadom na registráciu slova 数独*/sūdoku* ako obchodnej značky, tento názov používa výlučne firma Nikoli, iné japonské firmy a hádankárske časopisy používajú *anglický* názov *Number Place*, prípadne zjaponizovaný ako ナンプレ*/nanpure*, zatiaľ čo vo zvyšku sveta, vrátane krajiny pôvodu hry USA sa používa *japonský* termín *Sudoku*.